

Терехова Ірина,

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, Україна)

ORCID ID 0000-0002-5630-5175

e-mail: lakshinska@gmail.com

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА ЗАБУТОЇ КАЗКОВОЇ ПРОЗИ МАРКА ВОВЧКА

Запропонована стаття присвячена вивченню художньої специфіки забутої казкової прози Марка Вовчка. У сучасному літературознавстві попри певні здобутки у царині дослідження казкової спадщини письменниці так і лишаються твори, які жодного разу не піддавалися критичному аналізу, прикладом тому є збірка «Сказки и былъ Марка Вовчка» (1874). Донині це видання не отримало належної оцінки. Винятком можна назвати фольклорно-історичну повість «Маруся», решта ж творів («Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник») так і не здобули літературознавчої оцінки. Утім, казкова проза Марка Вовчка поступово вертається із забуття до сучасного читача. Зазначимо, що цей процес супроводжується потребою детального та глибинного переосмислення. Отже, запропоноване дослідження є актуальним, оскільки має на меті довести оригінальність невідомої критиками казкової творчості письменниці. За допомогою біографічного методу, методу аналізу та синтезу, текстового аналізу визначено художню своєрідність казкової прози Марка Вовчка. Практично не вивчені зазначені твори авторки, які за своїм жанровим спрямуванням є соціально-побутовими казками, розкривають морально-етичні проблеми, зумовлені суспільними та психологічними факторами. Найбільш рельєфно у них постає проблема егоїзму та ницості людської душі, що у свою чергу підпорядкована злободенній соціальній проблемі — домінуванню панського свавілля, що призводить до фатальних наслідків. Тут окреслена проблема набуває відповідної градації: спочатку розкривається у казці «Королевна Я», згодом актуалізується в «Совершенной курице», а особливо трагічного звучання набирає в «Затейнике».

Передусім варто звернути увагу на заголовки аналізованих казок. Вони мають своєрідний іронічний підтекст, який розкривається наприкінці. Наприклад, у сюжеті казки «Королевна Я» висміяно такі вади, як зверхність і пихатість людської натури, в «Совершенной курице» натякається на аморальність так званої досконалої панської поведінки, а у казці «Затейник» виражено приховану іронію над романтичною ідеєю перетворення суспільства.

У статті також з'ясовано основні принципи казкотворення у збірці «Сказки и былъ Марка Вовчка»: наявність соціального сюжету, однолінійність у розвитку подій, поєднання романтичних і реалістичних стилістичних рис у зображенні дійсності, психологізм як один з основних принципів образотворення, використання контрастності в архітектоніці казок.

Ключові слова: романтизм, казка, Марко Вовчок, психологізм, проза.

Актуальність теми дослідження.

Значну частину свого життя Марко Вовчок присвятила вивченню фольклору, виявляючи особливий інтерес до народних казок і легенд. Тому на створенні власної казкової прози позначилися передусім її фольклористичні уподобання: «Широко ерудована в казковому епосі (і не тільки українському) Марко Вовчок здійснювала обробки народних казок, стилізувала оригінальні твори під казки...» (Лановик, 2006, с. 405).

У 1874 р. письменниця видає збірку «Сказки и былъ Марка Вовчка», до складу якої увійшли авторські казки «Королевна Я», «Совершенная курица» (пізніше вони були перекладені та над-

руковані французькою), «Затейник», а також відома українському читачеві повість «Маруся».

Казкову прозу Марка Вовчка свого часу досліджували М. Сиваченко, Н. Крутікова, О. Гончар, Є. Нахлік, О. Зубрихіна, В. Кизилова, М. Яценко та ін. Зокрема, М. Сиваченко визначив зв'язок творчості письменниці з народною казкою. Літературознавець Є. Нахлік з'ясував специфіку романтичних оповідань Марка Вовчка, а також розглянув козацьку тему кризь призму народних інтересів у фольклорно-історичній повісті «Маруся». Дослідження цієї повісті продовжила також О. Зубрихіна, акцентувавши увагу на композиційних особливостях твору. У науковій статті «Марко Вовчок і літературна

казка: авторський внесок у розбудову жанру» дослідниця В. Кизилова переконливо довела, що казки Марка Вовчка є цілком сформованим витвором художньої творчості, гармонійним поєднанням мистецького хисту й свідомої думки» (Кизилова, 2020, с. 149). Літературознавець М. Яценко, подаючи загальну характеристику літературних казок письменниці, відзначає, що ці твори, перебуваючи у силовому полі реалізму, різною мірою засвідчують і свій фольклорно-романтичний характер (Яценко, 2005, с. 257).

Незважаючи на певні здобутки в галузі вивчення казкової прози Марка Вовчка, у сучасному літературознавстві все ж таки лишаються твори, які жодного разу не піддавалися критичному аналізу, прикладом тому є збірка «Сказки и были Марка Вовчка» (1874). Це видання, не отримавши належної оцінки, так і залишилось в тіні спадщини письменниці. Винятком хіба що можна назвати фольклорно-історичну повість «Маруся», решта творів — «Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник» і понині не здобули своєї літературознавчої оцінки. Тому запропоноване дослідження є актуальним, оскільки спрямоване довести оригінальність непізнаної критиками казкової прози Марка Вовчка.

Метою нашого дослідження є з'ясування художньої специфіки забутої казкової прози Марка Вовчка, зокрема таких її творів: «Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник».

Основні завдання дослідження:

- визначити художню своєрідність казкової прози Марка Вовчка;
- проаналізувати забуті казкові твори: «Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник»;
- з'ясувати художнє втілення проблеми егоїзму в зазначених казках Марка Вовчка;
- окреслити основні принципи казкотворення авторки.

Методи дослідження: біографічний, аналіз та синтез, текстовий аналіз.

Практично не досліджені казкові твори Марка Вовчка «Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник» за своїм жанровим спрямуванням є соціально-побутовими. Вони розкривають морально-етичні проблеми, зумовлені суспільними та психологічними факторами. Найбільш рельєфною в згаданих казках письменниці є проблема егоїзму та ницості людської душі. Тут вона набуває відповідної градації: спочатку розкривається у казці «Королевна Я», згодом актуалізується в «Совершенной курице», а особливого звучання набуває в «Затейнике». У зазначених казкових творах Мар-

ка Вовчка разом з етичною проблемою наявна і соціальна — проблема панського свавілля.

У першу чергу варто звернути увагу на заголовки аналізованих казок. Вони мають своєрідний іронічний підтекст, який розкривається в кінці. Наприклад, у сюжеті казки «Королевна Я» висміяно такі вади, як зверхність і пихатість людської натури, у «Совершенной курице» зроблено натяк на аморальність так званої «досконалої» панської поведінки, у казці «Затейник» виражено приховану іронію над романтичною ідеєю перетворення суспільства.

Літературна казка Марка Вовчка «Королевна Я» за своєю структурою та стилістичними особливостями подібна до народної казки. Провідною у ній є соціально-етична проблема: змалювання панського егоїзму та свавілля. За слушним зауваженням Є. Нахліка, етична оцінка у Марка Вовчка набуває більш особистісного, суб'єктивного характеру (Нахлік, 1988, с. 241).

Головна героїня твору Марка Вовчка — свавільна та гонорова королівна. Маючи неймовірну вроду, казкова красуня була спотвореною духовно: «Я» так гремело, що не только все королевство, но и сами добрые старые король и королева забыли прежнее имя своей красавицы дочки, и никто иначе не величал ее, как королевна Я» (Вовчок, 1983, с. 184–185). Отже, сама назва казки іронічно натякає на духовну ницість героїні.

У творі Марка Вовчка «Королевна Я» використовується традиційний казковий зачин: «За тридцять земель, в тридцятім царстві, в далеком государстві жил-был король с королевой, которые всем были довольны, если бы не сокрушало их одно: у них не было детей» (Вовчок, 1983, с. 182). Тут, за спостереженням В. Кизилової, хронологічні формули твору здебільшого мають розпливчасту фіксацію, а неточність і невизначеність часу зафіксована ініціальними формулами (Кизилова, 2020, с. 147).

У запропонованій літературній казці Марка Вовчка відсутнє зіткнення негативних і позитивних персонажів. Воно виявляється здебільшого в психологічному аспекті. На початку твору королівна постає негативним персонажем, а в кінці здійснюється її моральне переродження. Зауважимо, що цей сюжетний прийом властивий романтичним творам письменниці, на чому, зокрема, наголошує літературознавець Є. Нахлік: «У Марка Вовчка-романтика етична проблема осмислювалася передусім в аспекті розкриття психології персонажа, моральна оцінка інтимізувалася» (Нахлік, 1988, с. 250).

У «Королевне Я» немає традиційних народно-казкових героїв-антагоністів, які всіляко

чинять перешкоди. У розвитку сюжетної лінії використано «несподіваний поворот дії» — усе було добре, аж раптом зміна в житті героя (Нахлік, 1988, с. 164–165). Неочікувано для всіх королівна починає відчувати сум, нудьгу та втікає з палацу, потрапляючи до страшного лісу. Відповідно до традицій народної казки ліс навіює почуття жаху та страху: «Обширный дремучий лес поистине имел в себе что-то грозное. Куда ни обрати глаза, везде воздвигаются черноватые громадные стволы и зеленые массы непроницаемой листвы. Куда ни попытайся двинуться, отовсюду протягиваются ветви, которые хлещут в лицо, иглистые кусты, которые впиваются в тело, колючие терновники, которые словно крючьями рвут одежду, колеблющиеся над головою гирлянды зелени, которые цепляются за волосы. Беспрестанно приходилось спотыкаться на повалившиеся деревья, а скрывавшие их гордовины, хмель и другие ползучие и вьющиеся растения опутывали ноги, словно цепи или змеи, тянули назад» (Вовчок, 1983, с. 191). Героїня опиняється у зовсім іншій реальності. За твердженням О. Зубрихіної, такий «ліс ...спрямовує героїв до іншого світу» (Зубрихіна, 2018, с. 65). У відчаї вона починає тремтіти, відчуваючи свою безпорадність. Отже, створюється контраст між нищівною міццю лісу та тендітністю королівни. За слухним зауваженням І. Денисюка, тут спостерігається «не банальний контраст між природою і людиною, це контраст етичний» (Денисюк, 1981, с. 39). Через свою зухвалу та свавільну поведінку вона отримує покарання, потрапляє до страшного місця, яке може призвести до загибелі.

Королівну намагаються врятувати подорожні, однак вона не здатна пояснити, що з нею відбувається, оскільки практично втрачає мову. Порятунком для неї стає порада подорожного знахаря: «На себе и ищи» (Вовчок, 1983, с. 192).

Далі пейзаж змінюється. Вечоріє, насувається непроглядна темрява та тиша. Це ще більше нагнітає страх. Королівна починає кричати. Вона хоче висловити свої почуття, однак брак слів не дає їй змоги це зробити. Від безвиході героїня падає на коліна: «“Я” все разносилось, раскатывалось, гремело, рокотало, пело и визжало. Казалось, вся природа перекликалась этим страшным словом» (Вовчок, 1983, с. 193). Тут, як бачимо, за слухним зауваженням О. Гончара, пейзажні малюнки в Марка Вовчка відтінюють почуття, настрої героїв (Гончар, 2005, с. 587).

Згодом сюжетна дія твору уривається, і королівна впадає в сон. Хронологічні межі цього процесу не визначено. Після пробудження

кардинально змінюються пейзаж і психологічний настрій самої героїні. Ніч починає огортати королівну своєю лагідністю, а вона, у свою чергу, відчуває дивні аромати, під дією яких перетворюється і її внутрішній стан: «Сердце ее как-то чудно расширилось и ныло... В груди ее тоже развевывался какой-то цветок, и развевывался быстро: все лепестки его начинали трепетать жизнью, все волокна тихо волновались и вздрагивали» (Вовчок, 1983, с. 193). Героїня починає морально перероджуватися, і знов впадає в безпам'ятство.

Вранці теплий сонячний промінь будить її. Пейзаж зазнає кардинальної видозміни. Ліс реагує на моральне переродження королівни: «А что за превращенье свершилось с лесом! Он, казалось, на улыбку королевны улыбнулся всею своею зеленою массой... Веселый трепет пронесся по кустарникам, проник в освеженную ночной росой листву, наполнил воздух тихим шелестом, разбудил разноголосое пенье, щебетанье и заставил дрогнуть все тихие и звонкие ноты ликующего весеннего утра» (Вовчок, 1983, с. 194).

Королівна із задоволенням продовжує свою подорож лісом, сприйняття якого гармоніює з її внутрішнім станом. Під час мандрів вона переосмислює свої вчинки, визнаючи провину за свавільну поведінку: «Она только что припомнила и перебирала все свое прошедшее. Перед нею мелькали целые вереницы огорченных лиц, которых она когда-то угощала своим “Я”. “Бедные! — думала королевна. — Я постараюсь всех их вознаградить за претерпленные огорченья, утешить...”» (Вовчок, 1983, с. 194–195). Отже, героїня перебуває на шляху морального переродження.

Попри кінцеві оптимістичні настанови, фінал казки Марка Вовчка не закінчений. Королівна благополучно повернулася додому, однак «сила злих чарів» перейшла на іншого героя — Івана-королевича: «По известиям с границы наших владений, он теперь ничего не может выговорить, кроме “Я”... Жаль беднягу!» (Вовчок, 1983, с. 196). Як бачимо, проблему людського егоїзму та панського свавілля остаточно не викорінено. Казка Марка Вовчка «Королевна Я» переконливо доводить тезу приреченості суспільства на соціальне зло.

Продовження філософського осмислення цієї проблеми знаходимо і в іншій казці Марка Вовчка «Совершенная курица». Назва твору вказує не на головного героя, а на другорядного. «Досконалим», відповідно до сюжету, виявляється той, хто відзначається своїм егоїзмом і байдужістю. Як бачимо, заголовок цієї казки, як і попередньої, також приховує в собі іронію.

Образна система твору антитетична. На початку з'являється образ «досконалої» курки Авдоті Федотівні: «Жила-была курица Авдотья Федотовна, красавица, умница, на все искусница и мастерица, храбрая, добрая, обходительная, ловкая, великодушная, все побеждающая» (Вовчок, 1983, с. 95). Їй кардинально протиставлений образ старого пса: «И жил-был пес, Фингал, еще не старый годами, но угрюмый, серьезный, воркун, который часто лаял, хотя почти никогда не кусался» (Вовчок, 1983, с. 95).

Сюжет казки побудований на розповіді про непросту долю пса Фінгала. Варто сказати, що тут Марко Вовчок використовує загальнопоширений сюжетний прийом, властивий більшості її творів: «Тяжіння Марка Вовчка до жанру оповідання-«долі» зумовлене її увагою до теми поневірянь людини з соціальних низів, намаганням відтворити складний життєвий шлях героя» (Гончар, 2005, с. 574).

Пес був улюбленцем пана. Однак на полюванні трапився нещасний випадок, внаслідок якого Фінгала було поранено. Через отриману травму собаку кинуту напризволяще. Усіма забутий, він лишається на самоті.

Об'єктом захоплення пса була курка Авдотья Федотівна, про яку він постійно піклувався та заради порятунку якої приніс своє життя в жертву. Проте курка виявилася невдячною та повелася негідно.

У цій казці Марка Вовчка світу тварин протиставлений світ людей: пихатого панства та морально потворної прислуги. Особливо негативно охарактеризовано образ служниці Тобішки: «Эта старуха самая лицемерная тварь!» (Вовчок, 1983, с. 129); «Не глядите на меня такими сладкими глазами! Я раз видел, какой злобой, каким коварством они исполнены, и этого довольно! Кто лицемерит с людьми, тому и собаки не верят! Вы думаете, что если сунуть собаке какой-нибудь лакомый кусочек, так она сейчас и возведет вас в доброе создание?» (Вовчок, 1983, с. 137).

Тема людської байдужості та егоїзму продовжується і в іншій казці Марка Вовчка «Затейник», де вимальовано образ дивака, який намагається змінити світ за принципами добра та справедливості. Така романтична ідея перетворення середовища лишається нездійсненою, а герой у фіналі гине.

Початок твору дещо нагадує ідилічне різдвяне оповідання. Проте тут Марком Вовчком використано специфічний художньо-стилістичний прийом, суть якого, за слухним зауваженням І. Денисюка, полягає в тому, що «ідилічні початки оповідань контрастують з їх трагічним закінченням» (Денисюк, 1981, с. 31).

У «Затейнику» ведеться оповідь про одну шановану родину, члени якої всі поважні: дідусь, бабуся, батько, діти, — крім одного сина, головного героя історії, який вирізнявся своєю некеріваністю та чудернацькими витівками.

Розпочинається твір епізодом, коли до родини напередодні новорічних свят завітали з подарунками бабуся з дідусем. Найменшому онукові подарували іграшкового коня. Однак той відмовився взяти подарунок, оскільки, на його думку, син столяра Федько, бідний і неохайний хлопчик, більше потребує такої іграшки. Батькам така реакція здалася чудернацькою витівкою.

Далі сюжетна лінія розгортається таким чином, що неслухняний син відлучається від родини. Зауважимо, що тут, як і в попередній казці Марка Вовчка, головний герой перебуває у стані відчуження. Своїми добрими справами він намагається змінити світ.

Через кілька років він, виснажений і блідий, вертається до хати. Батько починає іронізувати з його ідеї вдосконалення суспільства: «Так свет-то нам исправишь, а? Добро любить всех заставишь, а? Ах ты, добролюб!.. Хе-хе-хе! Затейник!» (Вовчок, 1983, с. 216). Глузуючи з витівки сина, він пропонує йому гроші. Молодший син гордовито відмовляється. Отже, як бачимо, тут, за слухним спостереженням Є. Нахліка, «романтична мрія стикається з протилежною їй романтичною мрією чи з утилітарною «прозою життя»...» (Нахлік, 1988, с. 239).

Проходить ще кілька років. Розв'язка твору є непередбачено трагічною. Особливо вражає остання сцена, коли з брудних воріт величезного брудного будинку виїхав віз, на якому лежала погано збита із дошок труна. Слідом йшли брат і сестра померлого. Закінчується твір іронічними словами очевидця: «У нас затейливые ребята недолговечны-с!» (Вовчок, 1983, с. 217). Зауважимо, що особливо потворними у цьому епізоді є бруд і труна, що символізують собою духовну нищість і свавілля егоїзму. З усіх казок збірки «Сказки и былль Марка Вовчка» саме «Затейник» відзначається своєю трагедійною сюжетною гостротою. Тут Марко Вовчок показала своє «вміння в спокійно-стриманій манері передавати напружений драматизм подій» (Гончар, 2005, с. 587).

Висновки. Отже, казкова проза Марка Вовчка поступово вертається із забуття до сучасного читача. Цей процес супроводжується потребою детального та глибинного переосмислення, прикладом чого є наше дослідження соціально- побутових казок письменниці, що входять до складу видання «Сказки и былль Марка Вовчка»: «Королевна Я», «Совершенная курица», «Затейник». Зазначені твори пов'язані між собою ви-

світленням спільної етичної проблеми — егоїзму та людської байдужості, що у свою чергу підпорядкована злободенній соціальній проблемі — домінуванню панського свавілля.

Основними принципами казкотворення у збірці «Сказки и былъ Марка Вовчка» є на-

явність соціального сюжету, однолінійність у розвитку подій, поєднання романтичних і реалістичних стилістичних рис у зображенні дійсності, психологізм як один із основних принципів образотворення, використання контрастності в архітектоніці казок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовчок М. Твори: в 2 т. Т. 2. К.: Дніпро, 1983.
2. Гончар О. Марко Вовчок. *Історія української літератури XIX століття: у 2 кн. Кн. перша*. К.: Либідь, 2005. С. 569–594.
3. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX — поч. XX ст. К.: Вища школа, 1981.
4. Зубрихіна О. Композиційні особливості історичної повісті Марка Вовчка «Маруся». *Слово і час*. 2018. № 3. С. 59–68.
5. Кизилова В. Марко Вовчок і літературна казка: авторський внесок у розбудову жанру. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31 (70). 2020. № 1, 3. С. 145–150.
6. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. К.: Знання-Прес, 2006
7. Нахлік Є. Українська романтична проза 20–60-х років XIX ст. К.: Наукова думка, 1988.
8. Яценко М. Романтизм. *Історія української літератури XIX століття: у 2 кн. Кн. перша*. К.: Либідь, 2005. С. 230–285.

REFERENCES

1. Denysiuk, I. (1981). *Rozvytok ukrainskoi maloi prozy XIX – poch. XX st.* [Development of Ukrainian Short Prose of the 19th – early 20th century]. *Vyshcha shkola* [in Ukrainian].
2. Honchar, O. (2005). Marko Vovchok. *Istoriia ukrainskoi literatury XIX stolittia. U dvokh knyhakh. Knyha persha*, Lybid, 569–594 [in Ukrainian].
3. Yatsenko, M. (2005). Romantyzm [Romanticism]. *Istoriia ukrainskoi literatury XIX stolittia, U dvokh knyhakh, Knyha persha*, Lybid, 230–285 [in Ukrainian].
4. Kyzlyova, V. (2020). Marko Vovchok i literaturna kazka: avtorskyi vnesok u rozbudovu zhanru [Marko Vovchok and a Literary Tale: The author's contribution to the development of the genre]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. Tom 31(70)*, 1, 3, 145–150 [in Ukrainian].
5. Lanovyk, M., & Lanovyk, Z. (2006). *Ukrainska usna narodna tvorchist* [Ukrainian Oral Folk Creativity]. *Znannia-Press* [in Ukrainian].
6. Nakhlik, Ye. (1988). *Ukrainska romantychna proza 20–60-ky rokiv XIX st.* [Ukrainian Romantic Prose of the 20s–60s of the 19th century]. *Naukova dumka* [in Ukrainian].
7. Vovchok, M. (1983). *Tvory: V 2-ky t. T. 2.* [Works: In 2 vols., Vol. 2]. Dnipro. [in Ukrainian, in Russian].
8. Zubrykhina, O. (2018). *Kompozytsiini osoblyvosti istorychnoi povisti Marka Vovchka «Marusia»* [Compositional Features of Marko Vovchko's Historical Story "Marusia"]. *Slovo i chas*, 3, 59–68 [in Ukrainian].

Iryna Terekhova,

Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

ORCID ID 0000-0002-5630-5175

e-mail: lakshinska@gmail.com

ART SPECIFICS OF FORGOTTEN FAIRY-TALE PROSE BY MARKO VOVCHOK

The proposed article is devoted to the study of the artistic specifics of forgotten fairy tale prose by Marko Vovchok. In modern literary criticism, despite some achievements in the field of research of the fairy-tale heritage of the writer, there are still works that have never been subjected to critical

analysis, an example of this – the collection “Fairy Tales and Tales by Marko Vovchok” (1874). Today, this publication, without receiving proper evaluation, is in the shadow of the author’s work. The only exception is the folklore-historical story “Marusi”, and the rest of the works: “Queen Myself”, “The Perfect Chicken”, “Inventor” have not received their literary assessment. Therefore, the fairy-tale prose of Marko Vovchko is gradually returning from oblivion to the modern reader. It is noted that this process is accompanied by the need for detailed and in-depth rethinking. Thus, the proposed study is relevant because it aims to prove the originality of the unknown to critics of the fairy-tale work of the writer.

In the given article the artistic originality of Marko Vovchko’s fairy-tale prose is determined with the help of biographical method, the method of analysis and synthesis, and text analysis.

The fairy-tale works of the author “Queen Myself”, “The Perfect Chicken”, “Inventor” in their genre direction – social and domestic fairy tales are practically not studied. They reveal moral and ethical issues due to social and psychological factors. The most prominent in the above-mentioned works of the writer is the problem of selfishness and meanness of the human soul, which in turn is subject to the pressing social problem – the dominance of lordly arbitrariness, which leads to fatal consequences. The outlined problem acquires a corresponding gradation here: first it is revealed in the fairy tale “Queen Myself”, later it is actualized in “The Perfect Chicken», and acquires a special tragic sound in “Inventor”.

First of all, you should pay attention to the titles of the analyzed fairy tales. They have a kind of ironic connotation, which is revealed at the end. For example, in the plot of the fairy tale “Queen Myself” ridiculed such flaws as the arrogance and arrogance of human nature, in “The Perfect Chicken” – a hint of immorality of the so-called “perfect” lordly behavior, in the fairy tale “Inventor” – expressed hidden irony of the romantic idea transformation of society.

The article also clarifies the basic principles of storytelling in the collection “Fairy Tales and Tale of Marko Vovchko”: the presence of a social plot, uniformity in the development of events, a combination of romantic and realistic stylistic features in the image of reality, psychology as one of the basic principles of fairy tales.

Keywords: romanticism, fairy tale, Marko Vovchok, psychologism, prose.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2022.

Прийнято до друку 03.04.2022.